

Naročnina za Jugoslavijo: celoletno 180 din (za izmuzemstvo: 210 din), za 1/2 leta 90 din, za 1/4 leta 45 din, mesečno 15 din. Tedenska izdaja za celo leto 50 din. Plača in toži se v Ljubljani.

Uredništvo: Ljubljana, Gregorčičeva ulica 23. Tel. 25-52. Uprava: Gregorčičeva ul. 27. Tel. 47-61. Rokopisov ne vračamo. — Račun pri poštni hranilnici v Ljubljani št. 11.953.

Izhaja vsak ponedeljek, sredo in petek

Ljubljana, ponedeljek 19. septembra 1938

Cena posamezni številki din 1'50

Mala kriza in mi

Razprave strokovnjakov o vzrokih zadnje gospodarske konjunktore, ki je delno popravila stanje zaposlenosti po dolgi dobi velike gospodarske krize, se skladajo končno v tem, da je to povečanje gospodarskega prometa povzročila prav za prav vojna napetost v svetu. Z oboroževanjem so se cene mnogim surovinam izredno dvignile in nekatere cene še vztrajajo, industrija je dobila delo in porabile so se zaloge, ki jih je bilo treba spet dopolniti. Z lansko jesenjo pa je spet nastal videz zastoj, ne še pravi padec, toda vsaj »mala kriza«. Kakor delno konjunkturo, tako je vojni bog povzročil zdaj tudi delno krizo. Razen za neželene kovine so pričele spet vse cene padati, o kmetijski pa se ve, da ima že dosti večje zaloge kot bi jih uvoznice potrebovale.

Gre za novo depresijo, ki je pa mi, Jugoslavija, še dovolj ne razločimo. Do nas ta val menda še ni prišel, kakor je tudi velika kriza pritisnila na nas pozneje ter kazala zato krajšo dobo. Mi smo glede tega toliko kot na dobrem, vsaj teoretično. Naša zaposlenost še narašča, čeprav se ni mogoče izogniti ugotovitvi, da vlada pri nas prav za prav veliko mrtvilo. Zaradi neorganiziranosti našega gospodarstva je pri nas vsaka depresija precej globlja kot v številkah. Zakaž se pri našem gospodarstvu šele kasneje opazi vpliv zunanega gospodarskega razvoja, je težko doznati. Ne vemo pa niti poti našega razvoja. Mi o tem še zelo malo vemo, ker se doslej še nismo mogli zanesti na svojo statistiko, kolikor smo je imeli. Morda tudi drugih opazovalnih spoznav in pripomočkov še nimamo, a zlasti nam manjka zavod za proučevanje konjunktore, katerega ustanovitev priporoča v svoji razpravi o konjunkturi g. univ. prof. dr. Bilimović. Njegove ugotovitve so izredno važne tudi še za neko drugo vprašanje našega gospodarstva, to je — za izvedbo javnih del.

Najnovejši zastoj v svetovnem gospodarstvu so spremljali razni umetni posegi v razvoj proizvodnje in povpraševanja, ki niso bili ugodni za investicije. Takšni primeri so gotovo vsa vojna gospodarstva in diktature z omejitvami, dirigiranjem in avtarkističnimi težnjami, pa tudi devalvacije in inflacije kot druga skrajnost v nasprotju s predolgo deflacijo. Kakor koli strogo se je doslej obsojalo vsako takšno poseganje v gospodarstvo, so bili to vendar veliki poskusi za vodstvo življenjskega polja dobrin in dela ter so prinesli že mnogo skušanj. Zato imajo vse velike države odslej že to novo prednost pred malimi, da jim je mehanizem in inventar doma znan. Omogočena sta jim s tem obvladanje investicij in naravnavanje proizvodnje, sektorjev, ki sta bila prej popolnoma, zavisna od špekulacije. Kot drugo prednost pa moramo priznati tudi to, da so velikim državam zdaj znane potrebe javnih del, ki jih tudi ne glede na vojno v znatni meri izvajajo.

Pri tem pa gre za odločnost v pravem trenutku. Videti je že doslej, da so mnoge reforme v gospodarstvu dosepele prepozno in zato le pospešile novo, prihajajočo depresijo, ki jo je povzročila špekulacija. In to se je dogajalo v gospo-

darsko močnih, skoraj avtarkističnih državah. Tembolj je še nevarno za nas, da z zakasnelo uvidenostjo prispevamo k poostitvi novega gospodarskega zastoja, namesto da bi si pomagali, in sicer zlasti n. pr. s tem, da se obljublja gospodarstvu velike javne investicije ki se potem zavlečejo predolgo ali odlagajo.

V Sloveniji žal, stanje gospodarstva ni tako, da bi mogli ostati optimisti. Kljub dejstvu, da bi morali biti v teh mesecih kot sezoni višek konjunktore, znaša količina naročil izdelanih proizvodov n. pr. pri Kranjski industrijski družbi na Jesenicah trenutno le okrog 600 vagonov po 10 ton. Od teh naročil pa je najmanj 100 vagonov izdelkov

naročenih na odpoklic, ki se bodo mogli šele nato dobaviti. Torej znašajo naročila prav za prav le 500 vagonov, namesto 2000 do 3000 vagonov, kakor bi bilo to potrebno in zaželeno. Kapaciteta KID znaša mesečno 800 do 1000 vagonov in je potemtakem tvornica zaposlena le za dva cela tedna. KID je pripravljena, da to vsak čas dokaže.

Tudi dosežani dvig zaposlenosti nas še ne more zadovoljiti, dokler ne uvrsti v delovni proces še niti vsega naravnega prirastka delovne sile. Kupna moč ljudstva in trg za industrijo in kmeta bi se mogla okrepiti končno veljavno šele z vsemi deli, ki so bila v načrtu, ko se je določila višina štirimilijardnega posojila. Ta naša želja, da se izvedba

vseh nujno potrebnih del čim bolj pospeši, je postala že zahteva vsega gospodarstva v naši državi in se mora poudariti še posebej zato, ker so mnoge dražbe javnih del zastale, oziroma so bile brezuspešne. Priznati je treba ves pomen javnih del za vse, tudi za zasebno gospodarstvo, če naj se z njimi ubranimo zastoja ali celo nove, tako imenovane male krize.

Ko se pridružujemo zahtevam za ustanovitev lastnega zavoda za proučevanje gospodarske konjunktore v Jugoslaviji, moramo zahtevati hkrati tudi praktična dejanja in izvedbo tistih načrtov za splošnost, pa tudi za vsako posamezno našo pokrajino, ki smo jih spoznali kot zdrave.

Sklepi trgovinskih in industrijskih zbornic

Poročilo o konferenci v Beogradu

O seji zastopnikov trgovinskih in industrijskih zbornic, ki je bila v torek in sredo v Beogradu, je bil izdan tale komunikate:

12. do 14. t. m. je bila v posvečevalnici Trgovinske zbornice v Beogradu državna konferenca zastopnikov trgovinskih in industrijskih zbornic pod vodstvom podpredsednika Trgovinske zbornice v Beogradu Vojislava Petkovića. Prisotni so bili zastopniki vseh trg. in ind. zbornic. Konferenca je izdelala predloge za spremembo in spopolnitev uredbe o volitvah svetnikov trgovinskih in industrijskih zbornic. Ti predlogi se predložijo ministru za trgovino in industrijo.

V zvezi z vprašanjem, ali se naj trgovinska zastopstva s skladišči in komisijskimi obrati koncesionirajo, ali pa naj bodo vezana na posebno dovoljenje, o čemer je minister prosil zbornice za mnenje, se je konferenca postavila na stališče, da so trgovinska zastopstva isto kakor trgovinske agencije in zaradi tega v smislu § 148. obrtnega zakona ne morejo imeti skladišč; obrati, ki imajo sedaj to ime, pa ga morajo spremeniti v skladišča. Glede komisijskih podjetij je konferenca zavzela stališče, da taka podjetja v smislu obrtnega zakona ne morejo obstajati. Sedaj obstoječa podjetja s takim imenom si morajo omisliti novo ime, kakor trgovinska podjetja dotične stroke. S komisijskimi posli pa se smejo baviti tudi vsa trgovinska podjetja.

Glede delovanja gospodarskih zadrug je konferenca soglasno ugotovila, da so se zadruga v veliki večini docela oddaljile od zadrugne ideje in da poslujejo kot trgovinska podjetja. Tako se zadruga ideja izigrava, hkrati pa se povzroča škoda državi in se ogroža trgovski stan zaradi nelojalne konkurence. Zato zahteva konferenca soglasno, da se takim zadrugam odvzamejo vse ugodnosti, zlasti pa fiskalne in da se take zadruga v bodoče tretirajo v vsakem pogledu kakor trgovinska podjetja.

Proti sedanjemu odmerjanju pridobnine

je konferenca pripravila celo vrsto predlogov, ki zahtevajo deloma spremembo zakonskih predpisov, deloma pa se nanašajo na spremembo njihovega izvajanja.

O dohodkih banovin iz skupnega

danke na poslovni promet je treba sedanje določbe spremeniti v naslednjem smislu:

1. Osnovo za participacijo banovin na dohodkih poslovnega davka je treba razširiti tudi na splošni davek na poslovni promet in na luksuzni davek; 2. stopnjo participacije je treba zvišati od 18 na 20%; 3. maksimiranje dohodkov banovinskega fonda prometnega davka na 100 milijonov din je treba ukiniti; 4. delitev banovin v dve kategoriji za razdelitev dohodkov tega fonda je treba spremeniti. Nekatere zbornice predlagajo, da se dohodki razdelijo med obe kategoriji v razmerju 60 proti 40, druge pa zahtevajo razmerje 70 proti 30 (sedaj dobe 80% vrbaska, drinska, primorska, zetska in moravska banovina, 20% pa ostale banovine z Beogradom).

Sporazumno določevanja davka na poslovni promet je po zakonu določeno. Medtem je bilo z nekim razpisom finančnega ministra omejeno izvajanje tega zakonskega predpisa. Konferenca soglasno naglašala potrebo, da se gornji razpis

finančnega ministra takoj razveljavi.

Na konferenci je bilo ugotovljeno, da se v mnogih občinah in celo v nekaterih banovinah pobirajo davščine, ki so v nasprotju z zakonskimi določbami ali naredbami finančnega ministra. Prav tako se je ugotovilo, da so bili ti davki v proračunih samoupravnih ustanov šestokrat odobreni. Konferenca izraža soglasno željo, da se samoupravni proračuni z največjo pazljivostjo pregledajo in spravijo v sklad z veljavnimi predpisi.

Končno se je konferenca bavila še z vprašanjem prometnega davka na vreče, izvozne carine na ščetine itd. Glede vseh teh vprašanj so bili na konferenci sprejeti važni sklepi.

V petek popoldne so imeli udeleženci konference sestanek s finančnim ministrom, na katerem so razpravljali o vseh omenjenih vprašanjih, kolikor spadajo v resor tega ministra. Nato jih je sprejel trgovinski minister inž. Kabašin, s katerim so tudi dolgo razpravljali o omenjenih in o drugih aktualnih vprašanjih.

Češkoslovaški izvoz v avgustu

Velika odpornost svobodnega prometa

Politični pretresljaji niso imeli onega vpliva na češko zunanjo trgovino, kakor se je bilo bati. Nemara običajno sezijsko izboljšanje tega meseca ni bilo tako izrazito, kakor druga leta, vendar je celotna slika zunanje trgovine razmeroma ugodna. Celotni promet je znašal avgusta 1.756 mil. Kč (lani 2.076 mil. Kč) proti 1.676 mil. Kč v juliju (lani 1.706). Uvoz je narasel v zgolj blagovnem prometu od 761 mil. Kč (lani 832 milijonov Kč) v juliju na 790 mil. Kč (931 mil. Kč) v avgustu. Celotni izvoz je narasel od 915 (874) na 966 (1.145) mil. Kč. Torej je bil presežek izvoza 176 mil. Kč nasproti lanskemu presežku 213 milijonov Kč. Lani je narasel promet v avgustu za 21% v primeri z julijem, letos le za 4,8%. Vendar je bil promet v avgustu 1937 rekorden, tako da ga ne smemo vzeti kot normalno mero.

Pri prometu je bolj narasel izvoz kakor uvoz. Celotni uvoz v

zgolj blagovnem prometu je narasel za 3,8%, medtem ko je lani narasel za 11,8%. Od tega odpade le 7 mil. Kč na uvoz surovin, le 1,7% več kakor v juliju. Lani je znašal ta sezijski prirastek 5,2%. Vendar je bil uvoz po količini večji, kakor bi se dalo sklepati iz cene. Kar se tiče uvoza živil in pijač, so dosegli 136 (lani 78) milijonov Kč proti 139 (lani 70) milijonov Kč v juliju. Uvoz izdelkov je znašal 243 (311) mil. Kč proti 223 (250) mil. Kč v prejšnjem mesecu. Celotni izvoz je narasel proti juliju za 51 (31) mil. Kč ali 5,5%, toda zaostaja za 15% za lanskim letom. Poudariti je treba, da znaša sezijsko naraščanje izvoza izdelanih produktov proti juliju 8,4%, torej več kakor splošni odstotni prirastek izvoza. Vendar dosega ta prirastek le četrtnino lanskega (32%).

V primerjavo sledeča tabela (v milijonih Kč):

	Uvoz		Izvoz	
	ves	samo surovine	ves	samo ind. izdel.
julij	761	1937	915	1938
avgust	790	1931	966	1937
jan.-avg.	6201	7070	7567	5375

Močnejši izvoz kot uvoz

Od temeljnih proizvodov je mogel premog svoj izvoz samo držati, sezijskega poviška letos ni bilo. Sicer pa je ta navadno le majhen. Dobave rud za železno industrijo so dosegle z 217.000 (lani 186.000) tonami nov višek. Tudi izvozni promet železne industrije se je mogel držati na doseženi višini. Znašal je letos 212 mil. Kč proti 155 mil. Kč lani. Uspešen je bil v avgustu izvoz lesa, ki je še prekoračil svoj že prej doseženi previšek v primeri z lanskim letom. Zanimiv je od prejšnjega meseca skoraj podvojeni uvoz surovin kovin, ki je dosegel doslej redko količino 10.000 ton v enem mesecu (lani je znašal v avgustu le 5900 ton). Videti pa je, da so padle v prošlem mesecu investicije industriji, kajti vrednost uvoženih strojev znaša le 47 proti 57 mil. Kč v juliju in 76 mil. Kč v lanskem avgustu. Izvoz strojev pa je dosegel polno sezijsko povečanje.

Kar se tiče industrij konsumnih proizvodov, se je stanje tekstilne industrije v avgustu nadalje izboljšalo. Uvoz bombaža je rastele dalje, v nasprotju z lanskim razvojem, čeprav še ni dosegel lanskega uvoza. Izvozni promet bombažne industrije se je lepo izboljšal, a še ni dosegel velikega izboljšanja v primeri z lanskim letom. Kljub slabim razmeram se nedvomno kaže rahlo izboljšanje vobče. Podoben je razvoj volnene industrije, ki je povečala uvoz surovin nad lanskeletnega in dosegla lepe uspehe tudi v izvozu. A sezijski prirastek vrednosti je tudi tu ostal pod lanskim. Narahlo je narasel tudi izvoz svilene in konfekcijske industrije. V usnju in usnjenih izdelkih je prirastek izvoza ostal pod lanskim, prav tako kakor uvoz surovega usnja. Stekleni industriji je izvozna sezija malo koristila.

Po pregledu čez prvih 8 mesecev tega leta se da reči, da je dosegel celotni uvoz v zgolj blagovnem prometu 6.201 mil. Kč proti 7070 mil. Kč v lanskem letu. Celotni izvoz pa je s 7576 mil. Kč ostal še nad lanskim (7499). Več kakor razlika 869 milij. Kč letošnjega celotnega uvoza znaša nazadovanje uvoza surovin v teh mesecih: dosegel je 3290 mil. Kč, kar je za 968 mil. Kč ali 23% manj kakor lani. Izvoz industrijskih izdelkov pa se je držal s 5535 milijoni Kč za 160 mil. Kč ali 3% nad lanskim letom. Celotni državni presežek iz zun. trgovine znaša 1365 mil. Kč, proti le 430 mil. Kč v letu 1937.

Obroki kmečkih dolgov

Do konca julija so plačali dolžniki vsega 50,4 milijona. Na območju Beograda 27,4, Zagreb 7,8, Ljubljana 11,4, Sarajevo 3,7. Vsega so doslej plačali za oba obroka 1938 in so prejeli upniški zavodi 239,3 milijona din v obveznicah, 120'65 mil. din v gotovini (Beograd 56,8, Zagreb 25,56, Ljubljana 24,5, Sarajevo 13,8).

Sladkor za novo vino

Nova uredba št. 834 z dne 8. septembra o dajanju sladkorja za slajenje mošta v l. 1938. določa, da se bo dajal breztrošarinski sladkor za slajenje samo v tistih krajih, kjer grozdje zaradi neugodnih vremenskih razmer ni moglo dozoreti ali kjer se je moralo zaradi elementarne neugode prezgodaj trgati. Te pogoje morajo ugotoviti na svojo odgovornost krajevni kmetijski referenti. Ta sladkor je oproščen hkrati tudi banovinske in občinske trošarine, mora pa biti denaturiran.

V te namene se sme naročiti sladkor samo iz državnih sladkornih tovarn ali s skladišč teh tovarn, ki so za to prirejena. Po § 2. zakona o vinu in čl. 4. njegovega pravilnika se more odobriti nabava sladkorja brez trošarine za mošt samo v množinah do 4 kg sladkorja na 100 litrov vinskega mošta.

Naročila za breztrošarinski sladkor v ta namen bodo odobrovala pristojne finančne direkcije. Finančni minister je izdal tudi posebne predpise za te odobritve in za nadzorovanje uporabe sladkorja.

Pogoji obsegajo: potrditev referenta o dejanski potrebi, prošnja, ki jo vložijo vinogradniki in kateri mora priložiti potrdilo občine o količini mošta, izjavo, od katere tovarne ali skladišča bo naročil sladkor in da bo mešal strogo po predpisih ter v prisotnosti kontrolnih organov. Te prošnje lahko vlagajo tudi zdruge za vse svoje članke. Za vino se ta sladkor ne sme uporabiti.

SVINJSKO MAST

čisto, topljeno, znamke Predovič d. d., ima stalno v zalogi in prodaja v originalnih zabojih od 25 kg dalje

JANKO PREDOVIČ

Ljubljana, Poljanska c. 73, telefon 21-30

Zahtevajte ponudbe!

Uvozne dovolitve za tekoče gorivo

Za uvoz tekočega goriva (nafta in ostanki, bencin, petrolej, benool, plinsko olje, olja za mažo, katrian) je od 1. oktobra dalje v smislu uredbe o tekočem gorivu z dne 1. julija potrebno dovolilo, ki jih izdaja oddelek za tekoče gorivo pri upravi državnih monopolov.

Prošnje za uvozno dovolitev morajo imeti te podatke:

1. pod katerim imenom je tvrdka protokolarana,
2. sedež tvrdke,
3. ali ima spravo za tekoče gorivo, kje in s kakšnim obsegom,
4. katere vrste in koliko tega goriva je uvozila v letu 1937.
5. ali ima skladišče prostora za postavitve rezervnih rezervoarjev v smislu čl. 24. uredbe.

Razen tega mora vsaka oseba ali podjetje, ki želi uvoziti tekoča goriva, navesti v tem poročilu, da bo spolnjevala predpise §§ 23. in 24. uredbe ter postavila predpisane rezervoarje. Brez te izjave se dovolila ne bodo izdajala.

Predpisno kolkovane prošnje za dovolitve morajo navajati: 1. vrsto in količino, ki jo želi uvoziti, 2. skozi katero carinarno, 3. državo, iz katere bi uvozili, 4. za tvrdko pristojni oddelek finančne kontrole, 5. v kakšnih posodah želi uvažati (vedra, sodi, cisterne, tanki).

Vsako dovolilo bo veljalo le dva meseca, da se omogoči razvidnost uvoza. Če uvoznik zamudi rok dovolila, mora prositi za novo.

(To pojasnilo je izšlo 14. septembra in je objavljeno v »Sl. novinah« od 16. septembra.)

Pravilnik o nameščenskih knjižicah

Sedanje poslovne knjižnice se bodo zamenjavale do konca leta 1939.

Na podstavi člena 17. uredbe o legitimacijah (poslovnih knjižicah) delavcev in nameščencev je izdalo ministrstvo soc. politike pravilnik o izvrševanju uredbe z zakonsko močjo o legitimacijah (poslovnih knjižicah) delavcev in nameščencev, ki ga objavljamo v posnetku:

Značaj in oblika poslovne knjižice

Čl. 1. — Brez poslovne knjižice po tem pravilniku se ne sme nihče, izvzemši osebe, navedene v odst. 3. tega člena, zaposlovati kot učenec, delavec ali nameščenec, če nima njegova zaposlitev javnopravnega značaja.

Poslovna knjižica služi: a) kot javna listina o istovetnosti imetnika; b) kot dokaz vrste in časa zaposlitve; c) za vpisovanje podatkov pri upravah za posredovanje dela in pri organih delavskega in nameščenskega zavarovanja, kolikor niso za to izdane posebne članske knjižice; č) kot kontrolna in potniška legitimacija po odst. 2. § 148. uredbe o preskrbovanju nezaposlenih delavcev z dne 25. novembra 1937.

Nameščenci, ki imajo položaj komercialnega ali tehničnega direktorja (upravnika) ali prokurista, ne morejo imeti poslovne knjižice.

Čl. 2. — Oblika in vsebina poslovnih knjižic, kontrolnih listov in imenika (dnevnika) izdanih poslovnih knjižic so v prilogah pravilnika.

Kot poslovne knjižice se smejo uporabljati samo obrazci, ki jih tiska osrednja uprava za posredovanje dela. Vsako drugo natiskovanje se kaznuje po veljavnih zakonskih predpisih.

Osrednja uprava za posredovanje dela sme po potrebi predpisati, spreminjati in dopolnjevati obrazce.

Čl. 3. — Poslovne knjižice se izdelujejo v takšni velikosti, da se lahko nosijo v žepu, in so vezane v platno. Na sprednji strani platnic je vtisnjen državni grb v privzdignem tisku, na zadnji strani platnic pa znak osrednje uprave za posredovanje dela, tudi v privzdignem tisku.

Poslovna knjižica ima 44 notranjih strani. Strani 1 do 8 izpolnjujejo oblastva in ustanove, ki izdajajo, zamenjavajo in obnavljajo poslovne knjižice, ustanove delavskega (nameščenskega) zavarovanja in uprave za posredovanje dela. Stran 9 je za pripombe, ki se vpišujejo po odst. 1. člena 6. tega pravilnika. Strani 10 do 31 izpolnjuje delodajalec, overjajo pa, kjer je to predpisano, prisilne združbe obrtnikov in trgovcev. Strani 32 do 36 so določene izključno le za poslovanje uprav za posredovanje dela; strani 37 do 41 so določene za potrebe ustanov za zavarovanje delavcev (nameščencev). Na straneh 42 do 44 je natisnjen pouk za imetnika poslovne knjižice.

Čl. 4. — Poslovna knjižica velja 10 let od dne izdaje, zamenjave ali obnovitve. V desetem letu je imetnik poslovne knjižice dolžan zahtevati, naj se mu knjižica zamenja. Imetnik poslovne knjižice ima pravico zahtevati, naj se mu poslovna knjižica zamenja, tudi že pred pretekom tega roka, če se knjižica popolnoma izpolni ali poškoduje. Za izdajo in zamenjavo poslovne knjižice se pobira samo cena obrazca v znesku 10 din.

Kdor poslovno knjižico zgubi, ima pravico zahtevati njeno obnovitev. Poslovna knjižica se lahko obnovi šele, ko se naznani, da se je stara poslovna knjižica zgubila,

osrednji upravi za posredovanje dela radi objave v službenem organu osrednje uprave, da se je zgubila. To prijavo more napraviti oseba, ki je poslovno knjižico zgubila, samó po občini oziroma ustanovi, pristojni za obnovitev poslovne knjižice. Za obnovitev poslovne knjižice se pobira 30 din, in sicer znesek 10 din za objavo, da se je zgubila, znesek 20 din pa za obrazec knjižice.

Kako se dobivajo poslovne knjižice

Čl. 5. — Poslovne knjižice se dobe na pismeno ali ustno prošnjo, vloženo pri oblastvih in ustanovah, navedenih v členih 9. in 10. tega pravilnika.

Da dobi poslovno knjižico, mora prosilec priskrbeti te podatke: kraj in čas rojstva, državljanstvo, šolska ali strokovna izobrazba, zakonski stan, ime očeta, ime in dekliski priimek matere, število otrok in leto njih rojstva; če pa prosilec ni polnoleten, tudi še učna pogodba ali pismena odobritev očeta ali varuha (skrbnika) ali varstvenega (skrbstvenega) sodnika, da vstopi na delo.

Da predloži te podatke, sme uporabljati prosilec te listine: krstni list (izpisek iz knjige za vpisovanje rojstev), poročni list (izpisek iz knjige za vpisovanje porok), policijsko ali železniško legitimacijo, prejšnjo poslovno ali delavsko (nameščensko) knjižico, potne listine (potni list), vojaško knjižico, šolsko ali strokovno spričevalo, domovnico ali spričevalo o državljanstvu in ostale listine, s katerimi se dajejo podatki. Za izdajo poslovne knjižice zadostuje samo ena izmed teh listin, če so v njej vsi podatki. Če pa v predloženi listini ni vseh podatkov, mora predložiti prosilec kako drugo listino. Če so v predloženih listinah različno navedeni dan, mesec in leto proslilčevega rojstva, morajo biti za vpis v poslovno knjižico odločilni dan, mesec in leto proslilčevega rojstva tako, kakor so navedeni ti podatki v listini urada, ki vodi matične knjige. Če ne predloži prosilec potrebnih podatkov, a jih imajo oblastva ali ostale ustanove, ki izdajajo poslovne knjižice, se sme izdati poslovna knjižica tudi na podstavi takih podatkov. Podatki pod točkami 6., 11., 14., 15. in 16. na straneh 3 do 7 obrazca poslovne knjižice se izpolnjujejo na podstavi verodostojnih izjav prosilca samega.

Prošnji je priložiti dve istovetni fotografiji v velikosti 4,5x6 cm in 10 din v gotovem za obrazec poslovne knjižice. Slike morajo biti jasne, neuporabljene, doprsne in iz poslednjega časa. Morajo biti na mehkem papirju. Na sliki mora biti upodobljen ves obraz, glava ne sme biti pokrita in mora biti na sliki najmanj 1,5 cm velika. Iz fotografije cele skupine izrezane slike se ne sprejemajo, fotografije v uniformi pa se sprejemajo, če je uniforma predpisana za izvrševanje redne zaposlitve.

Tujim državljanom, pribežnikom in emigrantom se smejo izdajati poslovne knjižice samo, če spolnjuje prosilec tudi še posebne pogoje, ki jih predpiše minister za socialno politiko in ljudsko zdravje sporazumno s prizadetimi ministri. Pri izdajanju, obnavljanju in zamenjavanju poslovnih knjižic so poslovne knjižice in vse listine, vloge in izkazila, ki jih priskrbujejo neposredno oblastva in ustanove ali pa delavci in nameščenci sami, oproščene vsake državne in samoupravne takse. Prav tako so oproščeni vsake državne in samo-

upravne takse vsi vpisi in potrdila (overitve) v poslovnih knjižicah.

Vpisovanje

Čl. 6. — Oblastva, ustanove in delodajalci smejo vpisovati samo v prostore, ki so v poslovni knjižici zanje določeni, in pri tem upoštevati zaporedbo, predvideno v obrazcu. Na prazne strani se smejo vpisovati samo podatki, ki jih odredi minister za socialno politiko in ljudsko zdravje v svoji pristojnosti ali sporazumno s prizadetimi ministri iz pristojnosti drugih resorov.

Delodajalec je dolžan vpisati v v prostore, ki so za to v poslovni knjižici določeni, tvrdko, dan začetka zaposlitve, natančno vrsto službe (stroke) ali posla kakor tudi dan prestopa zaposlitve.

Delodajalec ne sme vpisovati v poslovno knjižico druge pripombe razen tistih, ki so v obrazcu poslovne knjižice samem predvidene; niti kake druge znake. Zlasti ne sme delodajalec vpisovati v poslovno knjižico ne dovoljne ne nepopolne ocene ali pripombe o sposobnostih in kakovosti dela delavca ali nameščenca. Popravke vpisov mora overiti delodajalec s svojim podpisom in po možnosti tudi s pečatom tvrdke.

Prisilne združbe overjajo poslovne knjižice samo za trgovsko pomožno osebo, zaposleno v trgovinskih obratih, in za osebe, ki so se izučile rokodelstva in so zaposlene v rokodelskih obratih.

Čl. 7. — Oblastva in ustanove, ki izpolnjujejo poslovne knjižice, prilepijo na prostor, ki je za to v poslovni knjižici določen, fotografijo, na katero pritisnejo dvakrat svoj pečat tako, da je na določenih mestih odtisnjena polovica pečata. Druga istovetna fotografija se prilepi na prostor, določen za to v kontrolnem listu A (za osrednjo upravo za posredovanje dela).

Čl. 8. — Ko izpolnjuje poslovno knjižico, je pristojno oblastvo ali ustanova dolžna vpisati potrebne podatke v svoj imenik poslovnih knjižic in v kontrolna lista. Kontrolna lista A in B sta priložena poslovnim knjižicam. Kontrolni list A se pošlje osrednji upravi za posredovanje dela, redno izpolnjen in overjen, kontrolni list B pa pridržijo oblastvo ali ustanova, ki izdaje, zamenjuje ali obnavlja poslovno knjižico, za svojo kartoteko.

Podatke o rodbinskih članih po izdaji, zamenjavi ali obnovitvi poslovne knjižice vpišejo in overjajo oblastva, in ustanove, ki knjižice izdajajo, zamenjavajo ali obnavljajo, ali pa uradi, ki vodijo matične knjige, ali organi delavskega zavarovanja in posredovanja dela. Ti vpišujejo in overjajo tudi podatke o smrti teh članov.

Ti vpisi morajo biti vpisani jasno in čitno. (Dalje prihodnjič.)

»Službeni list«

banske uprave dravske banovine z dne 17. septembra objavlja: Uredbo o upravnih taksah za policijsko nadzorovalno službo pri javnih prireditvah — Pravilnik o izvrševanju uredbe o legitimacijah — poslovnih knjižic delavcev in nameščencev — Pravilnik za zdravniško službo pri bratovskih skladnicah. — Razne razglase oblastev in razne objave.

Občni zbori

Tovarna sukna »Tekstilana« d. d. v Kočevju bo imela letni občni zbor dne 3. oktobra ob 11. uri v posvetovalnici Zadrugne gospodarske banke v Ljubljani. Za glasovalno pravico je položiti delnice 6 dni prej pri tej banki.

Politične vesti

Dr. Hodža je v včerajšnjem govoru odločno zavrnil vse predloge za plebiscit.

Obredno stanje v Českoslovaški je bilo po nočni seji vlade v nedeljo razširjeno na vsi državo: odpravljena je pisemska tajnost, uvedeno nadzorstvo nad političnimi strankami in društvi, prepovedana so vsa zborovanja in uvedena je tiskovna cenzura.

Zaradi odpora Českoslovaške vlade proti plebiscitu je položaj še nadalje zelo napet in se poroča o vojaških ukrepih ob meji z obeh strani.

Angleški predsednik vlade Chamberlain se je vrnil že v petek popoldne iz Obersalzberga v London, kamor je poklical tudi lorda Runcimana, da mu poroča o uspehu svoje misije v ČSR.

O svojih razgovorih s Hitlerjem ni hotel dati Chamberlain nobene druge izjave, kakor to, da je bil zelo lepo sprejet in da se kmalu spet sestane s Hitlerjem, ki mu je obljubil, da pride na pol pota.

Hitler je postavil v razgovoru s Chamberlainom rok in štiri točke. Českoslovaški kraji z nad 80 % Nemcev naj bi se takoj priključili Nemčiji, v ostalih mešanih krajih se uvede kantonalna uprava, splošno pa se določi samouprava manjšin. Poljski viri pa poročajo, da se zahteva odcepitev vseh krajev, kjer je več ko 50 % Nemcev.

Vodstvo sudetskonemške stranke je izdalo proglas, v katerem pravi, da je praška vlada ilegalna in da torej ne more razpuščati stranke. V odgovor je to vodstvo prisiljeno pozvati Nemce na oborožen odpor in sklicuje zbor prostovoljcev ob nemški meji.

Praška vlada je s posebnim odlokom v soboto razpustila stranko nemškosudetskih nacionalistov in rediteljske čete, ker je po najdenih zalozah orožja in dokumentih dokazano, da so pripravljali oborožene napade in upor.

Kljub pomiritvi dežele poročajo nemški listi iz rajha še nadalje o nemirih in nasiljih, ki jih trpe njihovi rojaki na Českoslovaškem. Poročajo tudi, da vodstvo nacionalistične sudetske stranke ni pobegnilo v Nemčijo, marveč da se skriva v Čechu, kjer posluje Henleinov namestnik senator dr. Franck. Enako poslujejo še dalje drugi poslanci in senatorji.

Mussolini je poslal lordu Runcimanu pismo, da mora biti v ČSR plebiscit za vse narodnosti, kar je izzvalo že zaradi nove trditve, da je Českoslovaška nestvor, mnogo pozornosti.

V Nemčiji so bili zelo presenečeni zaradi naglega Chamberlainovega odhoda, ker so pričakovali, da bo še nadaljeval pogajanja. Tembolj poudarjajo popolno odločnost, da sudetski klic »Domov v rajh!« ne bo ostal neusliššan in da bo Nemčija proti njim spolnila obljubo iz Berchtesgadna.

Angleška vlada je imela v soboto ves dan sejo, na kateri sta poročala tudi lord Runciman in Gwatkin. Razen enega so se seje udeležili vsi ministri, 21 oseb. Tudi v nedeljo se je posvetovanje nadaljevalo in sta dospela v London francoski min. predsednik in zunanji minister. Angleški kralj je ostal čez nedeljo v bližini Londona. Splošno se presoja položaj nenotno in se z vladne strani naglašja, da bo v skrajni sili Českoslovaška morala biti pripravljena tudi na teritorialne žrtve.

S francoskima ministroma Daldierom in Bonnetom se začne glavna posvetovanja v Londonu šele danes.

Ze ta terek odputuje Chamberlain spet v Nemčijo, na drugi sestank s Hitlerjem. V četrtek bodo nato nova posvetovanja v Parizu in Londonu. Kot kraj sestanka se ponavljajo Godesberg.

Chamberlain bo poskušal sklicati konferenco štirih velesil za ureditev vseh velikih mednarodnih vprašanj. Da je o tem mislil že pred svojim odletom v Nemčijo, sklepajo iz tega, ker se je telefonično dolgo razgovarjal z Mussolinijem.

Noben nemški veljak ni bil ustrejen na Českoslovaškem in tudi nobena oseba po prekem sodu. Mnogi begunci so se vrnil, ker niso čelo delati v Nemčiji utrdili; kdor se je upiral, so ga poslali v rajhu kar v koncentracijska taborišča.

Zedinjena madžarska stranka je imela v Bratislavi velik shod, kjer je našela svoje pritožbe in zahtevala samoodločbo ter samoopredelitev, toda z mirnimi sredstvi, to je s plebiscitom.

Na Alicante je padlo 40 zaigalnih bomb, ki so jih odvrгла letala z višine 3000 metrov. Boji na frontah so pa že nekaj dni v zastoju.

Kitajski delegat Wellington KOO je v Zenevi zahteval izvedbo sklepov Zveze narodov po čl. 17. pakta o Zvezi narodov.

Denarstvo

O dotoku zlata v USA

Finančni minister Zed. držav Morgenthau je izjavil časnikařem, da je dotok tujega kapitala nepričakovano narasel. Vlada je storila vse potrebno, da ta dotok ne bo škodil prebivalstvu države. Zanimivo pa je po njegovi sodbi to, da kljub veliki nervoznosti zaradi evropske krize še niso nastale večje spremembe na deviznih trgih. Dolar še ni občutil nevarnosti, ki bi vplivala na izvoz.

Splošno ceni dotok po uradnem izkazu na nekaj sto milijonov dolarjev v zadnjih tednih. Gibanje kapitala dokazuje, da se štejejo Zed. države zunaj kot finančno središče sveta in da so dovolj krepke za ohranitev miru. Zato ni nobenega vzroka za vznemirjenja in bo uvoz kapitala še nadalje dovoljen. Zakladnica pa bo določila nekatere potrebne nove pogoje za nalozbe zlata.

Likvidnost čeških bank

Pretekli teden se je zaradi političnih in vojne nevarnosti pričelo naglo dviganje vlog iz češkoslovaških bank. Po nemških poročilih so dvignili upniki 40% vseh vlog. Te pa so znašale nad 45 milijard Kč in je vlada kmalu demantirala nemško poročilo ter ustavila s svojimi uspehi zadnjih dni tudi dviganje samo.

Najbolj pa je vplivala sama moč denarnih zavodov, ki so z velikimi izplačili dokazali svojo likvidnost. Že v četrtek je naval divigateljev ponehal. Pomirjenje se je pokazalo tudi na efektnih borzah.

Borzni promet

Vpliv Chamberlainovega poskusa je naglo dvignil tečaje na londonski borzi, pa tudi na pariški borzi, kjer so napredovali tečaji: Francoske banke za 650, Pariške za 108, Sueške družbe za 850 frankov. Tudi 5% no češkoslovaško posojilo je pridobilo 5 točk na 795. Močno optimističen je bil promet tudi v Njujorku, Berlinu in Budimpešti, ne pa v Pragi.

Funt je tudi naglo zboljšal svoj tečaj proti dolarju od 4,7993 na 4,8150 v enem dnevu, ob koncu nekoliko nižje. Frank se je zboljšal samo v Parizu proti dolarju na

37'06. Promet zlata se v Londonu še ni ustavil.

Na ljubljanski borzi je znašal pretekli teden devizni promet 10.997 milijona din proti 4'44, 6'68, 7'49 in 7'73 v zadnjih tednih.

Klirinška marka je v zasebnem prometu padla od 14'20 do 14'25 spet na 14, še to ob intervenciji Narodne banke.

Beograjska borza

Minuli teden je bil na beograjski borzi bolj muhast ko kjer koli. Zaradi zunanjih dogodkov so padli tudi naši državni papirji v nepriemernem merilu, da je bila prav vidna naša slaba organizacija efektnega trga. Tako so padli tečaji vojne škode v tednu od 8. do 15. t. m. od 478 po dve točki dnevno do 465, dne 17. do 462; terminsko se je trgovala samo en dan. Agrarji so bili zabeleženi samo dva dni, begluške obveznice so padle od 90'50 na 87'5, dalmatinski agrar od 90 na 86, 7/9ono posojilo v ponudbi na 95, 7/9oni Blair od 91'75 88.50, 8%ni od 96'50 na 95'50, delnice Nar. banke 7300 blago, delnice PAB od 229 na 215, drobni na 214. Ponudba pa je bila za vojno škodo pod 462. Navzdolna tendenca je bila močnejša nego je razvidna iz tečajev. Ves promet v teh efektnih je dosegel le 5,16 proti 10'35 milijona v predzadnjem tednu. To pomeni, da promet ni kazal nervoznosti zaradi vojne, marveč je nastala samo zmeda v razmerju ponudbe in povpraševanja.

Klirinška marka je padla na 14 ob intervenciji Narodne banke zaradi izredno velike ponudbe.

Nervoznost je narasla tako, da je morala banka mnogo nakupiti in je dosegel promet marke 28,7 milijonov din. Funt je banka podražila z višjim poslovnim prispevkom, sicer je trajni tečaj 238. Grški boni so obdržali tečaj 30'75. Ves devizni promet je znašal na tej borzi 44,4 proti 23,2 milijona v zadnjem tednu.

Ljubljanski tečaji valut s primomom so bili 16. septembra: Amsterdam 2378'66—2393'26, Berlin 1765'03—1778'91, Bruselj 744'95 do 750'01, Curih 996'45—1003'52, London 211'85—213'91, Njujork 4378'50 do 4414'82, Pariz 118'66—120'10, Praga 151'83—152'94, Trst 231'19 do 234'28.

V Švici je politična napetost močno vplivala na denarni trg, ni pa omajala likvidnosti. Valute so se ustale zaradi trdnosti funta. Močno pa so prizadete obligacije.

Švicarska državna banka izkazuje 15. septembra dvig zlate podloge za 4 na 2850'9 milijona frankov. Devize so zaradi oddaje dolarja padle za 52'6 na 321'3. Obtok se je povečal za 110'1 na 1655'7 in obveznosti na pokaz za 147'6 na 1 tisoč 627'9. Zlato kritje znaša 86'82 odstotka, obrestna mera 1 in pol odstotka in lombardna 2 in pol odstotka je že dve leti nespremenjena.

Zaradi trajnega dotoka zlata je narasla v USA zlata rezerva od julija za 250 na 13.250 milijonov do-

larjev; od tega prirastka je dal prvi septembrski teden 102 milijona. Ves dotok je vidno podan v uradnih izkazih. Zato se tudi vidi, da je večino ali 50 milijonov dolarjev zlata kupil v navedenem tednu stabilizacijski sklad, kar je vse presenetilo.

Na rotterdamskem dnevu je dejal min. predsednik dr. Colljn, da so mirovne pogodbe pokvarile zadnje temelje svobodnega gospodarstva. Svet se ne bo uredil, dokler se ne uredi vprašanje vojnih dolgov.

Zunanja trgovina Italije

Vedno večja zavisnost od valutne politike

Kakor v vsem notranjem, tako se tudi v zunanjem gospodarstvu Italije razločita zasebni in državni odsek. Delavnejši je državni del, kar se vidi še bolj v zunanji trgovini, ki v bistvu zavis od vladne valutne politike. Italija je imela že pred vojno pasivno zunanjo bilanco, ki so jo pa zravnavale pošiljke izseljencev, koristi od tujkega prometa, zaslužek trgovinske mornarice in sezonskih delavcev. Zadnja velika gospodarska kriza je vse te dohodke občutno znižala in vlada mora za ureditev plačilne bilance uvajati nove ukrepe.

Zaradi velike pasivnosti trgovine so se trajno zmanjševale zlate rezerve državne banke. Od 10.341 milijonov lir v letu 1929. je ostalo do konca leta 1934. le 5.882. To je bil glavni razlog za monopolizacijo zunanje trgovine in uvedbo kontingentov po francoskem zgledu. Nato ustanovljeni urad za devize in zunanjo trgovino se je spremenil kmalu v ministristvo, zaradi abesinske vojne in sankcij pa je pasiva trg. bilance še bolj naraščala in dosegla leta 1935. že 3.185 milijonov, leto nato spet 2.053, v letu 1937. pa kljub proglašitvi avtarkije že 5.460 milijonov lir. Malo se je popravila to leto zlata rezerva na 4.028 zbog devalvacije lire za 41%.

Obrambna avtarkija

Minister Guarneri je letos obrazložil te težave s sledečimi točkami: draginja surovin, vedno večja poraba surovin in polizdelkov, že zaradi sankcij in večje domače delavnosti, izredno velik uvoz žita zaradi slabe letine. Ministrova naloga je bila znižati ta deficit na znosno stopnjo, to je zmanjšati

uvoz, povečati izvoz, dvigniti tujski promet. Zaradi omejevalne politike so ostali v veljavi: dirigan nakup, sistem kontingentov, uvoznic, kontrola deviz z možnostjo dvodržavnih pogodb. Vlada bo vztrajala pri tem, dokler ne dajo dobrega zgleda druge velesile, bogata Anglija in Francija.

Seveda pa Italija ne more popolnoma doseči avtarkije, ker so v uvozu do 3/4 predmeti, ki jih doma sploh nima ali dovolj ne pridelava: bombaž, volna, premog, rudninska olja, kovine, oljnati plodovi, celuloza, les, kože, kavčuk, fosfati, kemični izdelki, kava. Za prehrano mora uvažati žito, živino, meso, koruzo in ribe. Uvoz premoga je narasel samo leta 1937. za 125%, oljaric za 254, bombaža za 133, rudninskih olj za 400, celuloze za 100%. Povečala pa je izvoz zelenjave za 54, južnega sadja za 133, vina za 45, umetnih tkanin za 78, žvepla za 165, klobukov za 191%.

Večji izvoz

Da bi si osvojila nova tržišča, pomaga vlada industrijcem izvažati izdelke po najnižjih cenah ali celo v brezcenje, hkrati pa poskuša dobiti surovine, ki bi jih predelovala za izvoz, oziroma da bi namesto nekih izdelkov uvažala surovine in ustanovila tako industrijo sama. Na ta način si obetajo zboljšanje v letu 1938. na tri milijarde lir pasive. Vendar znaša pasiva v prvi polovici že 2.045 milijonov (lani 3.196). Povečal se je še nadalje dolg v kliringih na rekord 635 milijonov lir. Zmanjšal pa se je močno uvoz živil in končnih izdelkov, glede premoga, olj, bombaža, lesa, kovin in rud se je pa celo povečal. Manj je bilo med industrijskimi surovinami uvoženih volne, kože, starega železa, jekla, bencina in drugih rafiniranih.

Mogočna zdravilna moč narave

se še posebno izraža v naravni **ROGAŠKI SLATINI**



Došlo je uspeval letos italijanski izvoz, predvsem izvoz konserveriranega sadja, riža, suhe zelenjave, limon, zelenih konserv, vermuta in oljkevega olja, hkrati ko je nazadoval izvoz konoplje in umetnih vlaken, pirita, živega srebra, papirja, žvepla, govejih kož. Najbolj je napredoval izvoz teh izdelkov: volnenih in svilenih tkanin ter umetnih tkanin, rudninskih olj in strojev.

Za odločnost nove trgovinske politike so značilne nove trgovinske pogodbe v tem letu: od 18. marca z Vel. Britanijo, 25. aprila s Francijo, 27. maja z Nemčijo. S prvima je uredila Italija plačevanje, z zadnjo avstrijsko vprašanje. Nemčija je tudi še od sankcij dalje pod večjim nemškim vplivom v prometu blaga in je znašal letos v prvih petih mesecih nemški uvoz v Italijo 27, izvoz iz nje pa 25% celotne italijanske zunanje trgovine. Za premog dobiva Nemčija sadje in zelenjavo.

Zunanja trgovina

V Bruslju se je pričela mednarodna konferenca za predelavo lesa; posvetovanja se je udeležilo 80 delegatov iz 25 držav.

Pšenica je notirala v Novem Sadu: baška 156—158, sremska 155 do 157, banaška 155—157, okolica N. Sada in Sombora 153—155. Koruza v Somboru 136—138, v N. Sadu 137—139, oves 130—135 (v Somboru 127—130); ječmen 145—150. Tendenca krepka ob srednjem prometu. V Južni Srbiji je pšenica po razdalji 155 do 172 din za stot; pri nas 150—200.

Cena koruze v Madžarski je zrasla na 20 pengov za stot in dosegla ceno pšenice, morali bodo pa še uvažati koruzo iz Romunije in Jugoslavije. Pripravlja se pa velik izvoz koruze iz Argentine, ki bo gotovo vrgel sedanje visoke cene.

Dolenjska mesta

v poročilih Tomaža Hrena in Ivana Vajkarda Valvasorja

I.

Propad dolenjskih mest, ki se je začel v šestnajstem stoletju, se tudi v naslednjem ni ustavil. Meščani so se v večini morali preživljati s poljedelstvom, še ono malo trgovskega in obrtniškega zaslužka, kolikor so si ga meščani v vedno težjih časih mogli pridobiti, pa je bilo resno ogroženo po vedno večji konkurenci kmetijskega trgovanja in kmetijske obrti. Zastonj so bile prone mestnih svetov za zaščito po deželnih stanovih, ki so bili sedaj toliko manj pripravljene ustreči željam meščanov, ker so se ti po večini vračali v katoličanstvo, medtem ko je bil pri stanovih ta proces počasnejši.

Za sedemnajsto stoletje naj navedem le dvoje poročil, ki dovolj jasno osvetljujejo položaj naših mest. Prvo je pisal ljubljanski škof Tomaž Hren, glava protireformacijskega pokreta, drugo pa naš znani polihistor Vajkard Valvasor v svoji »Slavi dežele Kranjske«.

Tomaž Hren je v pismu z dne 30. oktobra 1604, v izvlečku podanem v Vrhovčevem spisu o zgodovini trgovstva in obrti na Kranjskem (Letopis Maticе Slovenske 1883), opozarjal deželne stanove na propad posebno dolenjskih mest

in trgov: Novega mesta, Višnje gore, Metlike, Crnomlja, Kostanjevice, Mokronoga, Zuzemberka itd. Pritoževal se je, da kmetje skoraj popolnoma zanemarijo svoja polja in da se bavijo le s prekupčevanjem, s pritrženim denarjem pa si kupujejo celo popolno prostost, kar se je seveda fevdalnemu škofu zdelo nedopustna kršitev veljavnega reda. Trgovanje po kmetih da se je tako razvilo, piše dalje, da imajo ponekod kmetje kar cele trgovine in hodijo sami po blago celo tja gori do Linca ob Donavi. Vse to je krivo, pravi dalje Hren, da so tu pa tam mesta kar do polovice prazna, mestna obzidja pa se podirajo, ker jih obubožani meščani ne morejo več popravljati.

Prav nič bolj razveseljiva ni bila zunanja podoba naših mest, kot jo je ob koncu sedemnajstega stoletja narisal Valvasor. Kostanjeviški meščani so po njegovem opisu stanovali v majhnih in slabih lesenih hišicah ter se preživljali edino le s poljedelstvom, ker sta trgovanje in obrt popolnoma obnemogla. Mesto samo pa, ki je nekoč videlo boljše dni, je 1663 popolnoma pogorelo tako, da je ostala le farna cerkev sv. Jakoba.

O Metliki pravi Valvasor, da je radi turških navalov, kuge in požarov čisto obubožala in si nič več opomogla. Novemu mestu sta padec Kaniže v turške roke in ustanovitev Karlovca odvzela nekdanjo premožnost, Crnomalcem pa njihovih hiš po Valvasorju ni mogoče zavidati niti jih dolžiti čez-

mernega razkošja. Celo mestno obzidje je že tako razpadlo, da ni več moglo služiti za obrambo. Za Višnje gore pravi, da je bila nekoč lepo in čedno mesto, v njegovi dobi pa da je docela propadla in je v njej že mnogo zapuščenih in razpadajočih hiš. Le Krško je še nekako ohranilo svoj položaj predvsem radi živahnega trgovskega prometa po Savi, po kateri so se čolni neprestano prevažali navzgor in navzdol in tudi v mestu pristajali.

Kužne bolezni, ki so ob takratnih primitivnih higienskih razmerah tako pogosto divjale po deželi, so ravno v mestih in mestecih, kjer je bilo prebivalstvo gosteje naseljeno in za snago na javnih prostorih in ulicah ni skrbel skoraj nihče, našle slej kot prej naravnost idealne pogoje za razširjanje.

Edini, ki je od časa do časa poskrbel za snago, je bil — požar, čeprav je ta seveda z nesnago vred uničeval tudi imetje meščanov in s tem večal njih gorje.

Obdobje merkantilne gospodarske politike

Novo gospodarsko politiko, ki se je na prelomu sedemnajstega in osemnajstega stoletja uveljavljala tudi v naših krajih, imenujemo merkantilizem (mercator = trgovec) in je slonela na načelu, da sta v prvi vrsti trgovina in industrija važni za dvig gospodarske moči države in sposobni povečati splošno blagostanje, s tem pa tudi

omogočiti večjo davčno sposobnost posameznih pokrajin in tako zvišati državne dohodke, potrebne za vse večje izdatke nastajajoče moderne države.

V drugi polovici sedemnajstega stoletja je to, iz Francije prihajajoče naziranje našlo vedno več upoštevanje tudi na habsburškem cesarskem dvoru, ki je gospodoval v tem času našim krajem in imel v oblasti severno obalo Jadrana od Tržiča pri Trstu do Dalmacije, ki je bila beneška. Te obale z dobrimi pristanišči in s pomorstva večjim prebivalstvom so se sedaj spomnili na Dunaju in kljub sovražnemu nastopanju Benetk, ki niso rade videle novega konkurenta na Jadranu, so bili storjeni prvi koraki k ustvarjanju novega brodarstva. V zaledju in notranjosti dežel se je nova gospodarska politika kazala v vedno večji skrbni za ustanovitev raznih tovarov, imenovanih manufakture — delo se je še pretežno opravljalo z rokami — v našem domačem gospodarstvu pa so se vedno bolj uveljavljale razne, posebno iz Italije priseljene trgovske rodbine (Codelli, Zois).

Kakor že segajo prvi početki merkantilizma v dobo cesarja Leopolda I. (1658—1705), je pravo merkantilno gospodarsko politiko izvajal zlasti Karel VI. v prvi polovici osemnajstega stoletja (1711 do 1740), v drugi pa njegova hči Marija Terezija (1740—1780).

Leta 1717. je Karel VI. zavrnil zahteve Benečanov po priznanju njihovega monopola na Jadranu,

leto kasneje je isti vladar po zmagi nad Turki sklenil z Visoko portomir v Požarevcu in trgovinsko pogodbo, ki je podložnikom cesarjeve in sultanove države dovoljevala vzajemno svobodno trgovanje na suhem in po vodi proti plačilu 3% carine; leta 1719. pa sta bili pristanišči Trst in Reka proglašeni za svobodni luki in bili potrjeni privilegiji cesarske orientalne kompanije.

Trst in Reka sta odslej postajala vedno važnejši trgovinski pristanišči, ki ju je bilo treba z obširnimi srednjeevropskim zaledjem čimprej zvezati z dobrimi cestami. Skrb za te tako dolgo zanemarjene ceste je postala izredno živahna, najvažnejši trgovsko-prometni žili pa sta postali oni dve, ki sta vodili iz Trsta preko Krasa v Ljubljano in dalje proti Gradcu in Dunaju, iz Reke pa preko Kapele v Karlovec in dalje v Podonavje. Najvažnejša vodna trgovska pot za trgovino z Balkanom in bližnjim Vzhodom je bila Donava s Savo. Vse te trgovinsko-prometne žile pa so vodile mimo Dolenjskega, le vodna se ga je vsaj rahlo dotikala.

Za dolenjska mesta je bilo to seveda usodno, njih propad je bil vedno večji in leta 1757. je Kostanjevici in drugim dolenjskim mestecem grozila nevarnost, da izgube svoje mestne pravice in tudi formalno postanejo to, kar so dejansko že skoraj bila: vaške naselbine, v katerih naj bi tudi prebivali nesvobodni tlačani.

Cene živine v Krškem so bile dne 12. septembra: volji 6, II. vrste 5'50, tretje 5; telce 5'50, 5, 4'50; krave 5, 4, 3'50; teleta 6—7'50 in 4'50 do 6'50; slaninski prasci 11, mesnati 6—9 din za kilogram.

Mesne cene v Krškem so dosegle za govedino 12—14, 8—10, 7—8; svinjina 12—14, slanina 15—16, mast 16—20.

Zatski hmelj je ob večjem prometu ob koncu tedna držal ceno: izbira 1050, prima 1000—1050, najboljši srednji 900—1000, drugi 800 do 900 Kč za 50 kg. Potem je nastal zastoj. Prodalo se je že 40.000 stovov.

Savinjski hmelj je zelo utrdil svoj trg zaradi tega, ker je češki slabe barve. Cene so narasle za najboljši hmelj na 27 din za kg. Prodanih je že 70 odstotkov blaga.

Nemčija je ustavila ves privatni promet na Elbi v smeri proti ČSR s tem, da so njene družbe izdale posebno odredbo. Češkoslovaško brodovje pa vozi še nadalje v obeh smereh.

Nemška žetev je dala po uradnih podatkih 25'5 (lani 22'2) milijona ton žita proti sredini 21'9 iz zadnjih let. Doselej so se še poznale zaloge iz dobre letine 1933. Z novimi ukrepi zoper krmljenje živali z žitom upajo prihraniti 2 milijona ton za človeško prehrano. Mnogo bo pa Nemčija uvozila za vojaško oskrbo.

Izvoz Velike Nemčije je znašal v avgustu 445, uvoz 509'5 milj. RM. Narasel je uvoz za 37, izvoz za 25 milijonov in je nemška bilanca za 64'5 milij. pasivna. Ob koncu julija je bila približno izenačena. Najbolj se je povečal uvoz surovin in pol izdelkov.

Angleška pogodba za dobavo 400 tisoč ton romunske pšenice je bila te dni podpisana. Tvrška Ross T. Smith bo plačala za to dobavo 1'6 milijona funtov. Blago mora imeti 77 kg na hl in ne nad 3% dopustnih primesi. Za vsak obrok velja takratna dnevna cena.

Dobave - licitacije

Direkcija drž. rudnika v Kaknju sprejema do dne 21. septembra ponudbe za dobavo portland cementa.

Direkcija drž. rudnika v Brezi sprejema do 28. septembra ponudbe za dobavo šipk in spojnic.

Uprava Vojno-tehničnega zavoda v Kragujevcu sprejema do 29. septembra ponudbe za dobavo jesenovih desk; 30. septembra železa raznih dimenzij; 1. oktobra aparata za sterilizacijo vode in strojnih jermenov 3. oktobra krp in bombaževine.

Komanda podvodnega orožja v Kumboru sprejema do 30. septembra ponudbe za dobavo raznih vijakov iz medi.

Direkcija drž. rudnika v Vrdniku sprejema do 13. oktobra ponudbe za dobavo osnih ležajev, firneža, terpentina, kalofonije in sidola za čiščenje.

LICITACIJE

Dne 23. septembra bo v intendanturi štaba šumadijske divizijske oblasti v Kragujevcu licitacija za dobavo alkoholnega kvasa.

Mestna zastavljavnica v Ljubljani bo razprodajala zastavljene predmete dne 6. in 12. oktobra od 15. ure dalje.

Uprava smodnišnice v Kamniku razpisuje za 24. oktobra ofertno licitacijo za dobavo 24.000 kg zeltina (olja) za kamniktit.

Ekonomski oddelek gen. direkcije drž. železnic v Beogradu sprejema do 20. septembra ponudbe za dobavo keramičnih ploščic.

Dne 22. septembra bo pri Tehničnem odseku štaba delovodij v Ljubljani, Metelkova ulica, licitacija za dobavo raznega telefonskega materiala ter železne pocinkane žice.

Gradbeni oddelek direkcije drž. železnic v Ljubljani sprejema do 23. septembra ponudbe za dobavo raznega vodovodnega materiala in raznih pisarniških potrebščin.

PRODAJA:

Dne 30. septembra prodaja gozdno ravnateljstvo v Zagrebu na javni ofertni licitaciji večjo množino raznega lesnega materiala.

(Predmetni oglasi so v pisarni Zbornice za TOI v Ljubljani na vpogled.)

Že v 24 urah

barva, plesira in kemično snaži obleke, klobuke itd. Škrobi in svetlolika srajce, ovrtnike in manšete. Pere, suši, monga in lika domače perilo

tovarna JOS. REICH

Poljanski nasip 4-6. Selenburgova ul. 8
Telefon št. 22-72.

Kaj ovira naš tujski promet?

Sklepi skupne konference mariborske in ljubljanske tujskoprometne zveze

Kakor smo že poročali v ponedeljek in v soboto, je bila predzadnja sobota v Rogaški Slatini važna skupna seja obeh tujskoprometnih zvez Slovenije, mariborske in ljubljanske, ki sta najprej podali izčrpno sliko sedanjega stanja tujskega prometa, potem pa sta razpravljali o potrebnih ukrepih, da se odstranijo ovire, ki zavirajo dotok tujcev in s tem slabe dohodke prebivalstva in tudi dohodke železnice, pošte, davkarije itd. Po izčrpni debati so bili storjeni razni sklepi in sprejete resolucije, ki se predložijo merodajnim mestom, v prvi vrsti banki upravi.

Sprejete resolucije predvsem ugotavljajo, da so dovoljene poti k tujsko-prometnim postojankam marsikje pod vsako kritiko. Avtomobilske ceste, kakor tudi državna cesta, ki pomeni vhod v našo državo, se še vedno niso začele modernizirati. Nič se še ni ukrenilo glede ureditve glavne prometne žile v Sloveniji,

državne ceste iz Maribora proti Ljubljani in Sušaku

ter z Gorenjskega preko Ljubljane v osrčje naše države. Vsa stvar je še vedno na mrtvi točki. Odljube, podane na kongresu cest v Ljubljani in Mariboru po državnih funkcionarjih, se morajo spolniti, in to čimprej, v polnem obsegu in v onem vrstnem redu, ki ga obsega gradbeni program ministra. Sedaj je prišla na vrsto cesta Beograd—Dubrovnik z bogato dotacijo, dočim so dela na najpomembnejši in najpomembnejši cesti v Sloveniji, ki pomenja po izjavi visokih odličnikov vrata v Jugoslavijo, še vedno tam, kjer so bila. Licitacije za državna dela se morajo vršiti na sedežu banovine, ne pa v Beogradu.

Izboljšati je treba tudi železniški promet, predvsem pa odpraviti zamude. Povečati je treba brzino vlakov, uvesti razne udobnosti, posebno pa obnoviti vozni park. Izboljšati je treba tudi poštini promet v tujskoprometnih krajih, zlasti pa telefonsko službo z ureditvijo avtomatov, razširitvijo mreže in s pomnožitvijo medkrajevnih zvez, dokler se ne polože brzojavni in telefonski kabli.

Za zimski šport je treba preurediti in modernizirati smučarske terene. Zboljšati se morajo zveze in graditi pristopne poti k zimskošportnim postojankam. Obstoječe ceste je treba povezati in ta'ov ustvariti veliko krožno cesto skozi Slovenijo, ki naj poteka od Pohorja do Savinjskih in Julijskih Alp, potem pa dalje preko Notranjskega in Dolenjskega do Gorjanec in nazaj v severno Slovenijo.

V Sloveniji se zelo pogreša pravilnik k uredbi o tujskem prometu iz leta 1936. Ker ni tega pravilnika, so nastali razni nedostatki v organizaciji tujskega prometa. Bilo je že več intervencij v notranjem ministrstvu, naj se končno izda

turistični pravilnik za Slovenijo.

Velika težava je tudi v tem, da regulacijski načrti za naša mesta in važne tujskoprometne postojanke pri banki upravi še niso odobreni.

Gradbeni odbori posameznih mest naj bi šli bolj na roko onim slojem, ki žele zidati nove stavbe, med njimi pa zlasti nove postojanke za tujski promet. Merodajni činitelji bodo morali podpreti lastnike gostinskih in tujskoprometnih postojank zlasti s ceninimi krediti. Za zimovišča je

pri nas še vse premalo poskrbljeno.

Organizacijski nered zelo škoduje tujskemu prometu tudi iz drugih razlogov. V inozemstvu države same urejujejo in finansirajo tujski promet, ki zato tudi vrže njim in prebivalstvu lepe zneske. Krajevni

odbori za tujski promet

se v Sloveniji ne morejo razviti. Zveze nimajo več onih dohodkov kot poprej. Že zato bo treba iskati novih poti in virov za kritje propagande in organizacije. »Putnik« naj bi skrbel za naraščaj tujskoprometnega uradništva. Apelirati bo treba znova na banko upravo, da priskrbi izdatna sredstva za delovanje obeh zvez. Pritegniti bo pa treba k vzdrževanju tujskoprometnih organizacij oziroma propagande tudi gostinstvo, občine, trgovino, industrijo in zdravilišča. Država mora prispevati za zvezi večje zneske, ker sicer ne bosta zmogli zadostne propagande. Ne sme se pozabiti, da so viri obeh zvez sedaj izčrpani. Dolžnost merodajnih krogov je, da po zgledu inozemstva izdatno podpro delovanje zvez.

Glede regulacijskih načrtov je treba zahtevati, naj banka uprava omogoči njih izvedbo za vse tujskoprometne kraje in naj predvidevajo poleg elektrifikacije in vodovoda tudi nasade, sprehajališča, kopališča, igrišča, športne prostore, smuška torišča in dovolj široke preseke. Zaščitiiti je treba za tujski promet pomembne zgodovinske, umetnostne, narodopisne in prirodne spomenike. Zato naj se pri gradbenem oddelku ustanovi posebna posvetovalnica, ki bi vsem interesentom, predvsem pa hišnim gospodarjem, dajala brezplačne nasvete.

Doma in po svetu

Njegovo Vel. kralj Peter II. je dospel včeraj z Bleda v Beograd, kjer je bil slovesno sprejet od zastopnikov dvora.

Kraljeviča Tomislav in Andrej ter kneziča Aleksander in Nikola so v soboto odpotovali v Anglijo za nadaljnje šolanje.

Za poveljnika našega glavnega generalnega štaba je postavljen armadni general Dušan Simović, dosedanji poveljnik vsega zrakovplovja. Na njegovo mesto pa je imenovan divizijski general Miloško Janković, za poveljnika V. armade oz. vršilca dolžnosti poveljnika div. general Jovan Naumović, ki je služil leta 1919. pred Celovcem in v Ljubljani. Brigadni general Ivan Jovanović je postal prvi pomočnik vojnega inspektorja; upokojen pa je na svojo prošnjo armadni general Josip Kostić.

Proslave 20letnice države so bile to nedeljo v mnogih krajih Slovenije. Važen govor je imel ob tej priliki senator dr. Kulovec na Vinjem vrhu pri Novem mestu.

Kipar Boris Kalin je razstavil svoja najlepša dela v Jakopičevem paviljonu v Ljubljani in dosegel ob otvoritvi velik uspeh.

V Celju so slovesno odprli novi Delavski dom. Prisojstvoval je tudi g. ban z mnogimi dostojanstveniki. 12.000 ljudi se je udeležilo proslave na novem letališču v Levcu pri Mariboru. Nad letališčem so bile tudi bojne vaje.

Včeraj sta dospela v Ljubljano prometni minister dr. Spažo in minister za socialno politiko dr. Cvetković, ki sta nato odšla na Gorenjsko.

Pred 200.000 ljudmi je Mussolini v Trstu naglašal italijanski značaj Trsta.

Tretji jesenski beograjski velesejem je včeraj obiskalo več kot trideset tisoč ljudi. Največ zanimanja so vzbujale zaporedne otvoritve inozemskih paviljonov, zlasti francoskega in turškega.

Uspešno se je končala stavka rudarjev v Boru, ki je trajala od 24. avgusta in je v njej sodelovalo 7 tisoč delavcev. Ob popolni discipli-

Pospešiti je treba izboljšanje sanitarnih razmer v zdraviliščih, zimoviščih in letoviščih, predvsem pa skrbeti za kanalizacijo, za moderna cestišča brez prahu, določitev prostora za odpadke in za odlaganje smeti ter za zaščito miru onim, ki iščejo zdravja v kopališčih in odpočitka v letoviščih. Zagotoviti je treba dobro pitno vodo ob vseh visokoplaninskih postojankah, kjer ni vrelcev.

Davčne olajšave turizmu!

Z vsemi močmi je treba podpirati napredek in modernizacijo gostinskih naprav. Z olajšanjem davčnih in drugih bremen se bo pospešilo zidanje sodobnih zahtevam ustrežajočih hotelov v krajih, kjer obstoji nujna potreba. Odgoditi bo treba izvrševanje uredbe o maksimiranju cen in klasičiranju hotelov in gostiln, dokler pristojna ministrstva ne zagotove zadostnih sredstev po nizki obrestni meri za izvršitev potrebnih adaptacij, ki bi omogočila uvrstitev obratovališč v višje razrede.

Bolj bo treba skrbeti za tujskoprometno in strokovno šolstvo z uvedbo praktičnega pouka na srednjih šolah in znanstveno proučevanje tujskoprometnih vprašanj na univerzi, kjer naj se uvede stolica za turizem in tujski promet, kakor imajo to urejeno v drugih državah.

Vsi merodajni činitelji in interesirani pridobitni krogi naj omogočijo zdraviliščem in letoviščem zadostno število domačih gostov. Predvsem pa je treba izvesti velikopotezno propagando za zanimanje inozemstva. Zato naj se daje našim zunanjim diplomatskim in konzularnim zastopstvom potrebna navodila.

ni so rudarji dosegli, da dobe letne dopuste od 3 do 21 dni, nov razpored in en milijon dinarjev za ustanovitve nabavljajne zadruge in ureditev prehrane, ki je bila doslej naravnost mizerna.

Izletniki Jugorasa so obiskali Turin, kjer so bili prisrčno sprejeti. Omgledali so si tovarne »Fiat« in mnoga otroška vzgajališča mladih fašistov.

Prva propagandna tekma za jugoslovska strojna olja bo od 16. do 19. oktobra na progi Zagreb—Slav. Požega—Osijek—Ruma—Novi Sad—Beograd.

Kinopodjetja zahtevajo, da se zniža državna taksa na vstopnice od 20 na 10 odstotkov, samoupravne dodatne takse od 90 na 50 odstotkov, kjer je le en kino pa naj se oprosti taks za 2 leti, dalje odpravi policijska taksa in podpre domači film.

Nemški narodni svet v Češkoslovaški je izdal proglaš za sporazum. Podpisali so proglaš socialistični poslanec W. Jaksch, demokratski senator K. Kostka, bivši dež. poslanec T. Köhler, kulturni politik E. Reichenberger in predsednik demokratskega kluba »Dejanje« docent dr. Kurt Sitte.

Po razpustu parlamentarnih sej je pričel delovati v ČSR narodno-obrambni odbor, sestavljen iz 16 poslancev in 8 senatorjev.

Umrl je bivši nemški minister praške vlade dr. Franc Spina v svojem 70. letu.

Razgovori s slovaško ljudsko stranko so v Pragi napredovali in se poročajo o možnem vstopu Slovačkov iz te stranke v vlado. Stranka je odločno proti nemškim rovarjem in je pripravljena braniti državo proti vsem njenim sovražnikom. Sodiijo, da je ostal poslanec Sidor v stranki brez pristavev, poslanec Čajovski pa je izdal še poseben poziv v glasilo delavskih organizacij za zvestobo Češkoslovaški.

Kljub temu, da je Henlein odklonil nadaljnja pogajanja in kljub poskusu vstaje bo vlada še dalje vodila dobrohotno politiko, ker ima tudi brez nemških nac. voditeljev stike z nemškim prebivalstvom. Mir pomeni za nas zagotovitev obstanka naši državi, je dejal dr. Hodža. — Vlada se zaveda vse svoje odgovornosti in je pripravljena

za pogajanja. Pozval je vse državljane k obrambi države.

Poslanik ČSR v Parizu dr. Osuski je dvakrat obiskal Bonneta in tudi predsednika zbornice Herriota.

Madžarski vladni krogi so spremenili svoje stališče glede Češkoslovaške in izdajo ostre ukrepe.

V nemškem taboru so se pokazala tri različna stališča, tako da del vodstva nima več stika s Henleinom, demokratska stranka pa se je sploh odrgala od njega, zaradi česar jo v rajhu silovito napadajo. Končno se je poživilo delovanje socialistične nemške stranke, ki jo vodi poslanec Jaksch in o katerem vedo nemška poročila, da je prejel baje pol milijona kron od češke vlade.

Število beguncev v Nemčijo se je povečalo v nedeljo na 37 tisoč, tuja poročila pa govore tudi o množicah dezertirjev madžarske, poljske in slovaške narodnosti. Vlada demantira sleherno poročilo o smrtnih obsodbah po prekem sodu.

V svojem tržaškem govoru je Mussolini govoril tudi o Češkoslovaški, ki jo imenuje mozaično državo št. 2. Stališče Italije v tem problemu, ki je »edino pravilno«, je to, naj se plebiscit dovoli vsem narodnostim, ki to zahtevajo. Katero državo še misli pri tem, ni omenil. Glede ČSR je treba ravnati hitro, da ne nastanejo komplikacije. Z ureditvijo razmer bo odvzeta moč tudi razkrajajoči propagandni kampanji iz Moskve, ki se širi med evropskimi narodi. Italija je za mirno rešitev; če pa ta ne bo mogoča in če bi se spor s ČSR razširil preko njenih meja, je Italija že izbrala stran, na katero se bo postavila.

Izredni ukrepi češkoslovaške vlade glede omejitve osebne svobode bodo veljali 3 mesece.

Zaradi spora z zun. ministrom Ribentropom je baje odstopil tajnik Weizsäcker.

O židovskem vprašanju v Italiji je Mussolini, dejal, da se je po vojni moč židov vobče neverjetno razbohotila in da so bili zaradi tega iz državnih in gospodarskih vidikov potrebni ukrepi, da se njih prodiranje v vse veje javnega življenja zaželi. Če se bodo židje, ki jih preštevili zagovorniki z univerz poskušajo braniti, tem ukrepom izmikali, bo treba poseči po še energičnejših sredstvih.

Na švicarski meji pri Luganskem jezeru so italijanske oblasti prepovedale obisk nekaterih vasi.

Iz Londona poročajo, da se vlada posvetuje z zastopniki delavcev. Regent Horthy odpotuje danes iz Budimpešte na lov v Nemčijo kot Göringov gost. Zagotavlja se, da obisk ni političen.

Posvetovanje za zračni promet balkanskih in baltičkih držav se je končalo pretekli teden v Varšavi. Sodelovale so Poljska, Grčija, Bolgarska, Romunija, Letonska, Finska, Estonska in prvokrat tudi Litva.

Zaradi naraščanja Nila se je pokvarili mnogi nasipi in ogroža voda ves Dolnji Egipt. Bilo je že nekaj človeških žrtev, posebno pa trpita živina in žetev.

Sadje

Kolikor je za nas Nemčija prvi odjemalec sadja, so važni od tam podatki o pomanjkanju sadja in slabi letini. Letos ima Nemčija namesto 30—35 samo 8 do 10 milijonov ton jesenskega sadja.

Pričakovati je, da uvoz sadja te razlike ne bo pokrnil, ker ni dovolj deviz za toliko blaga, ko so še bolj potrebne za važnejše predmete. Pomagati si bo treba torej s starimi in ev. vojaškimi sadnimi konservami in marmelado.

Zavod za pospeševanje zunanje trgovine je prejel iz Berlina sporočilo svojega delegata, da je Nemčija odobrila Jugoslaviji kontingent sadja za mošt in predelavo do vrednosti 800.000 mark. Cena za zlate parmene in仁ete velja franko Bodenbach 34 RM za 100 kg, kakor smo poročali že v sobotni številki.

Radio Ljubljana

Sreda dne 21. septembra. 12.00: Akademski pevski kvintet — 12.45: Poročila — 13.00: Napovedi — 13.20: Plošče — 14.00: Napovedi — 18.00: Audran: La mascotte, opereta (plošče) — 18.40: Mladinska ura: Kaj in kako naj beremo (prof. F. Vodnik) — 19.00: Napovedi, poročila — 19.30: Srbi med osnovateljji prvega hrvatskega gledališča — 19.50: Plošče — 20.00: Orgelski koncert (P. Rančigaj) samospeve poje g. Tone Petrovič — 21.10: Šrnel »Škrjanček« — 22.00: Napovedi, poročila — 22.15: Plošče.